

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.35/2015/5.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2015. február 23. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

végzést:

Az emberölés bűntettének kísérlete miatt ellen indult büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2014. december 3. napján kihirdetett 24.B.183/2014/44.számú ítéletét helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja a vádlott által az első fokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 5000 (ötezer) forint - a vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.

Indokolás:

Az ügyben a Debreceni Törvényszék járt el elsőfokú bírósággént és 2014. december 3. napján kihirdetett 24.B.183/2014/44. számú ítéletével vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés bűntettének kísérletében (Btk. 160. § (1) bekezdés), ezért 8 év börtön fokozatú szabadságvesztésre valamint 8 év közügyektől eltiltásra ítélte. Ítéletében megállapította a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontját, elrendelte a Debreceni Járásbíróság 72.Bk.311/2013/2. számú határozatával jogerősen kiszabott, próbaidőre felfüggesztett 6 hónap tartamú szabadságvesztés végrehajtását, döntött a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítása felől, az eljárás során beszerzett nagyszámú bűnjel további sorsáról és a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

Az első fokú ítélet ellen vádlott elsődlegesen felmentés, másodsorban enyhítés érdekében, védője téves minősítés miatt jelentettek be fellebbezést. Az ügyész a határozatot tudomásul vette.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.168/2014/6-I. számú átiratban a védelmi fellebbezéseket alaptalannak vélte. Észrevételei szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok megtartása mellett az ügy felderítéséhez szükséges bizonyítékok beszerzésével és értékelésével megalapozott tényállást állapított meg, mely alapján okszerűen következtetett a terhelt bűnösségére, akinek a védekezését indokoltan vetette el. A cselekmény jogi minősítése is törvényes, az e körben adott törvényszéki indokolást osztotta, különös tekintettel a jogos védelem vizsgálata során kifejtett érvelésre. Álláspontja szerint, miután az irányadó bűnösségi körülmények feltárása után a törvényszék által kiszabott büntetés arányban áll a cselekmény konkrét tárgyi súlyával, így

enyhítésre nem látva okot, a Debreceni Törvényszék ítéletének helybenhagyására tett indítványt a Be. 371. § (1) bekezdése alapján.

A másodfokú eljárásban vádlott fellebbezését írásban is indokolta, melyben ismételten kifejtette, hogy a terhére rótt cselekmény során mindenekelőtt saját életének megmentése vezérelte, ám állítása szerint ölési szándék nem. Ezen kívül a törvényszék bizonyítékértékelő tevékenységét sérelmezte, azt indítványozva, hogy az ítélet tábla tanú vallomását rekessze ki a bizonyítékok köréből. Végül tanúk - részbeni ismételt - kihallgatását, valamint helyszíni tárgyalás tartását is kérte annak érdekében, hogy „el tudja magyarázni mi és hogyan történt” (3. sorszámú utóirat).

A bejelentett védelmi fellebbezésekre figyelemmel az ítélet tábla a Be. 361. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a védő már abbéli álláspontját fejtette ki, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás nem lehet megalapozott, mivel ügyfelderítési kötelezettségét csak részben teljesítette, a feltárt tényekből további tényekre is hibásan, ellentmondásosan következtetve. Érvelését az általa citált bizonyítékok - elsődlegesen a kihallgatott tanúk által elmondottak - értékelésével kívánta alátámasztani, mely alapján álláspontja szerint azt kellett volna megállapítani, hogy a vádlott jogos védelmi helyzetben cselekedett. Ezért fellebbezését módosítva az ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta azzal, hogy az ítélet tábla utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárásra.

Ezzel szemben a Debreceni Fellebbviteli Főügyészséget képviselő ügyész az átiratban kifejtett indokok alapján változatlanul az elsőfokú határozat helybenhagyása mellett érvelt.

vádlott védekezésében, illetőleg az utolsó szó jogán egyetértett védőjével, ezen felül fellebbezése írásban adott indokolásában kifejtetteket ismételte meg a figyelembe vett bizonyítékok ellentmondásosságára utalva, illetőleg a sértett provokatív magatartását hangsúlyozva. Továbbá az ítélet tábla előtt is kétségbe vonta, miszerint tudta volna, hogy kést vesz elő, ezzel kapcsolatosan kizárólag Balogh Lajos fejbe vágásának tényét ismerte el.

Az előterjesztett fellebbezésekre figyelemmel az ítélet tábla a Debreceni Törvényszék ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelmében bírálta felül a Be. 348. § (1) bekezdése értelmében. A törvény által előírt revízió keretében a perorvoslatok okára és céljára tekintet nélkül vizsgálta a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a cselekmény jogi minősítését és a büntetés kiszabását.

Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatása során csaknem minden tekintetben megtartotta a perrendi szabályokat. Feltétlen, abszolút hatályon kívül helyezést eredményező eljárási hibát nem vétett, de olyan súlyú relatív szabálysértés sem érhető tetten, mely a bizonyítás törvényességét érintve az érdemi felülbírálatot kizárná.

A törvényszék bár figyelemmel volt a hatályszabályoknak a 2012. évi CCXXIII. törvény 100. §-ával 2013. július 1. napjától eszközölt módosítására, ám annyiban eltért a Be. rendelkezéseitől, hogy a tárgyaláson nem megfelelően idézte az anyagi jogi

háttérjogsabályt. Ugyanis a 2014. május 23-i, június 23-i és június 25-i határnapokon arra figyelmeztette a kihallgatni kívánt tanúkat, hogy a Btk. a hamis tanúzás büntetőjogi következményei mellett a tanúvallomás jogosulatlan megtagadását is szabadságvesztéssel rendeli büntetni (17. és 20. számú jegyzőkönyvek). A Btk. 277. §-a ugyanakkor a tanúvallomás jogosulatlan megtagadása vétségét kizárólag elzárással szankcionálja. Következésképp e figyelmeztetési gyakorlat pontatlannak bizonyult, ám az ítélőtábla szerint azért tekinthető csekély súlyú relatív hibának, mivel az mindenképp kitűnt belőle, hogy amennyiben a tanú kihallgatásának nem mutatkozik akadálya, úgy vallomástételre köteles, melynek jogosulatlan megtagadása büntetendő cselekmény, s e miatt büntetés szabható ki. A Btk. 33. § (1) bekezdés b) pontja értelmében - a szabadságvesztés mellett - az elzárás is külön büntetési nem. Ily módon nem volt kizárt a tanúvallomások felhasználása.

Ezen felül az elsőfokú bíróság azzal is eljárási szabályt sértett, hogy a cselekmény elkövetése után a terhelttel szemben intézkedő, előállításában közreműködő rendőr tanú vallomásának azon részét is bizonyítékként értékelte, mely az előállítás során a vádlott által elmondottakon alapult (nyomozási irat 457-458. oldal, 20. számú tárgyalási jegyzőkönyv 21. oldal).

Kétségtelen, hogy a rendőrség eljáró tagjai felé nincs törvényi kötelelem (a rendőrségi törvény, avagy a szolgálati szabályzat előírásai alapján) olyan jellegű kioktatásra, melynek értelmében az intézkedés alá vont vagy kikérdezett személy nem köteles vallani, illetve önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolni (Háger Tamás-Bencze Máttyás: Miranda és társa vs. Bizonyítási gyakorlat a magyar büntetőeljárásban. Kontroll, Jogtudományi Folyóirat 01/2006. 26. oldal). A már hosszú ideje követett és egységes bírói gyakorlat szerint ha a nyomozóhatóság nem figyelmezteti az érintettet az önvádra kötelezés tilalmára illetőleg a hallgatás jogára, úgy a hatóság által tőle szerzett és rendőri tanúvallomásokban megjelenő (avagy rendőri jelentésbe foglalt) adatok a tárgyaláson bizonyítékként nem értékelhetők, arra tényállás nem alapítható, függetlenül az adott nyilatkozat tartalmától (ÍH. 2005. 136., Debreceni Ítélőtábla Bf.II.159/2005/29.).

Az önvádra kötelezés tilalmát (nemo debet prodere se ipsum) az ítékezés abban az esetben is megköveteli, ha a később terheltté váló személyt a rendőrség forrányomon keríti kézre és vonja kérdőre még a nyomozás elrendelése előtt. Ezért az ítélőtábla a Be. 78. § (4) bekezdés utolsó fordulatára figyelemmel az első fokú ítélet 17. oldal hatodik bekezdésében és 23. oldal első bekezdésében foglaltakat mellőzte, melynek azonban nem lehetett érdemi jelentősége, mert más, törvényesen beszerzett és értékelt bizonyítékok alapján a tényállás kétséget kizáróan megállapítható volt. A kiemelés azonban a hivatkozott alapelv maradéktalan érvényesülése érdekében nem volt mellőzhető.

A törvényszék a vádbeli cselekményt érintően messzemenőig eleget tett ügyfelderítési kötelezettségének, széles körben vett fel bizonyítást. Az általa megállapított tényállás csaknem mindenben megalapozott, mely a Be. 351. § (2) bekezdés b) és c) pontjában írtakra tekintettel kizárólag kisebb körben igényel helyesbítést.

- Az ítélet 6. oldal negyedik bekezdését annyiban szükséges pontosítani, hogy vádlott 2013. december 3. napján 21 óra 15 perc körüli időben kezdte ismét sértegetni

sértettet (21 óra 30 perc helyett). Az aggálytalan iratok szerint ugyanis az Országos Mentőszolgálat ügyeletére már 21 óra 23 perckor bejelentés érkezett a cselekménnyel kapcsolatosan, melynek következtében a mentők kiérkezésére 21 óra 27 perckor sor is került és ebben az időpontban megkezdték a sértett ellátását (nyomozási irat 159. oldal OMSZ mentési dokumentációs lap). A Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Ügyeleti Osztálya hivatalos feljegyzése szintén azt igazolta, hogy a mentőszolgálat részéről tett, 21 óra 30 perckor érkező jelzés következtében került sor a rendőri intézkedésre, s ezen időpontban a sértett ellátása már folyamatban volt (nyomozási irat 77. oldal).

- sértett rögzített fejsérülései azonnali közvetlen életveszélyes állapotot eredményeztek (igazságügyi orvosszakértő szóbeli vélemény kiegészítése, 41. számú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal).
- Ezen felül az ítélet táblája a tényállásból mellőzi az első fokú ítélet 8. oldal utolsó és 9. oldal első bekezdésében foglaltakat, és az abban tett következtetéseket a jogi indoklás részének tekinti. A terhelti tudattartalom tárgyában teendő megállapításokra ugyanis a törvényszék alapos vizsgálata után a bűncselekmény tárgyi és alanyi oldalának tényezőiből vont következtetést.

Fentiekkel a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja szerint a tényállás már minden tekintetben megalapozottá vált, melyet az ítélet táblája a Be. 352. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a másodfokú eljárásban is irányadónak tekintett, felülbírálata alapjául elfogadott.

A és védője által kifejtettekre reagálva, a törvényszék bizonyítékértékelő tevékenységével kapcsolatosan az ítélet táblája indokoltnak tartja annak előrebocsátását, hogy a tényállás akkor tekinthető megalapozottnak, ha a bíróság a törvényes vád elbírálása során a perrendi szabályok szerint lefolytatott bizonyítási eljárást követően a vád tárgyává tett eseményeket megalapozatlansági hibáktól mentesen állapítja meg. Ilyen megalapozatlansági hiba nem tárható fel az ügyben. Az elsőfokú bíróság valamennyi lényeges tényre alapos bizonyítást folytatott. A büntetőjogi felelősség tekintetében lényeges tényeket hiánymentesen, az iratok tartalmának megfelelően rögzítette, s nem vétett logikai hibát akkor sem, amikor a közvetett bizonyítás szabályait szem előtt tartva egyes kétséget kizáróan bizonyított tényből további tényekre vont következtetést.

Az eltérő tényállás megállapítására irányuló védelmi fellebbezés lényegében a bizonyítékok értékelésén keresztül támadja a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elvéből kifolyólag eredményre nem vezethetett (Be. 351-352. §). Kiemeli az ítélet táblája, hogy a hatályos perjogi rendszerben ténybíróságnak egyértelműen az elsőfokú bíróság minősül. A másodfokú bíróságnak ugyan viszonylag széleskörű revíziós lehetőségei vannak, azonban a tényállás tekintetében a reformáció szűkebb körű. A tényállás módosítására csak megalapozatlanság esetén nyílik lehetőség. Eltérő tényállás megállapítására (a terhelt javára) szintén akkor van mód, ha az első fokú ítélet megalapozatlansági hibában szenved. Minden más esetben, ha az okszerűen mérlegelt tényállás megalapozott, a másodfokú bíróság nem mérlegelheti felül a bizonyítékokat, és nem változtathat az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényálláson.

A felülbírálat során az volt megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság alapos és körültekintő bizonyítást folytatott, ügyfelderítési kötelezettségét teljesítette. Igen részletesen vizsgálta vádlott és sértett cselekményt közvetlenül megelőző, nézeteltérésbe torkolló viszonyát, s valójában e tekintetben szintén kihallgatta valamennyi lehetséges tanút. Az ügy eldöntése szempontjából szükséges bizonyítékokat mérlegelési körébe vonta, egyenként és összességében is megfelelően értékelte az elbíráláskor vizsgálandó releváns tényekre. Külön kiemelt figyelmet fordított a vádlott által előterjesztett védekezésre, majd összevetette a terhelő adatokkal, és helytállóan vetette el a hivatkozott jogos védelmi helyzet lehetőségét, indokolási kötelezettségének maradéktalanul eleget tett.

A terhelt részéről megfogalmazottakkal kapcsolatban megjegyzést érdemel, hogy a törvényszék nem vétett logikai hibát tanú vallomásainak értékelése során. Ellenkezőleg, hiszen a valóban terhelőnek tekinthető vallomásait nemcsak tényszerűen rögzítette, ám a további bizonyítékokkal is egybevetette, s kifejezetten ennek következtében tudott olyan megállapításokat tenni, hogy sem a bántalmazásában, sem a vádlott provokálásában nem vett részt (12. oldal utolsó bekezdés, 15. oldal második bekezdés), mely e tanú szavahihetőségét nagyban megerősítette. Kiemeli az ítélet tábla, hogy a tárgyalás kezdetén még maga vádlott is akként nyilatkozott, miszerint a korábbi nézeteltérésük ellenére nem neheztelnek egymásra (17. számú jegyzőkönyv 4. oldal utolsó bekezdés), s csak vallomásának megismerése után kezdte a tanú szavahihetőségét megkérdőjelezni.

Összességében az elsőfokú bíróság kellő magyarázatot adott arra, hogy az általa értékelt vallomásokkal szemben nem támaszthatók ésszerű kételyek, az ítéletben részletezett bizonyítékok valamint a vádlott magatartásából levont következtetés maradéktalanul megerősítették egymást, szinergiájuk egyértelmű volt.

Így az ítélet tábla álláspontja szerint a által másodfokon felvetett további személyi bizonyítás, nevezetesen kihallgatása - egyébként kellően nem alátámasztott szakkérdésekre, hiszen e tanúval azt kívánta igazolni, hogy „pszichés bajai vannak” - nem lehetett alkalmas az első bírói mérlegelés helyességének megkérdőjelezésére. Tanúk pedig az elsőfokú tárgyaláson tényszerűen kihallgatásra kerültek, vallomásaikat a törvényszék értékelési körbe vonta (első fokú ítélet 14-16. oldalai). Fenti tanúk kihallgatásának az ítélet tábla előtt tehát nem mutatkozott alapos oka, de szükségtelen volt az ugyancsak indítványozott helyszíni tárgyalás tartása is, hiszen az iratokból egyértelműen kitűnt, hogy a vádlott a törvényszéken kifejezetten lehetőséget kapott saját verziójának kifejtésére, sőt a cselekmény bemutatására, mégpedig a sértett közreműködésével és az igazságügyi orvosszakértő jelenlétében (41. számú jegyzőkönyv 8-9. oldal), melyre az elsőfokú bíróság ítéletében ugyancsak kitért (21-22. oldal). Következésképp a megalapozatlan, túlnyomó részében az elsőfokú eljárás során egyébként is teljesített és a bizonyítékok értékelésével már figyelembe vett terhelti védekezéssel összefüggő bizonyítási indítványok elutasításáról az ítélet tábla fenti indokok miatt döntött, a Be. 260. § (1) bekezdése alapján a másodfokú határozatában adva magyarázatot döntésének okára.

A másodfokú bíróság helytállóan tekintette a törvényszéknek a jogos védelem körében kifejtett érvelését, maga is arra az álláspontra helyezkedve, hogy vádlott által kezdeményezett szóváltásból eredő tettelegesség kifejtésekor mindenképpen a jogtalanság

talaján állt, mely körülmény kioltja a jogos védelmi helyzet fennálltát. A tényállásban alappal rögzítettek szerint ugyanis a sörözőben folytatott kitartó terhelti szidalmazásból, verbális provokációból eredő nézeteltérést - először kétségtelenül a sértett részéről leadott ütésekkel elindított, ám ezt követően - kölcsönös dulakodással, ütlegetéssel kívánták garázda módon rendezni („Na most gyere, ha ember vagy!”), és a vádlott általi eszközhasználat sem ítéltető szükségesnek. E miatt a jogos védelmi helyzet kérdése, illetve annak következményére vagy vélt jogos védelemre való hivatkozás is közömbös. Adott esetben bármelyik fél javára kizárt a jogos védelmi helyzet megállapítása, az a büntetőjogi felelősségre vonásnak akadályát nem képezheti (BH. 2000. 187., BH. 2004. 93., 4/2013. számú Büntető jogegységi határozat I.1. pont). A vádlott vonatkozásában beszerzett aggálytalan igazságügyi elmeorvos- és pszichológus szakértői vélemények azt is egyértelművé tették, hogy esetében egyéb büntethetőségi akadály sem áll fent.

A törvényszék - az előadott védekezést elvetve - helytállóan következtetett a vádlott bűnösségére, és a terhére rótt cselekmény minősítése is megfelel az anyagi jognak. A gondosan részletezett alanyi és tárgyi tényezők alapján a 3/2013. számú Büntető jogegységi határozat iránymutatásainak megfelelően megalapozottan vont következtetést vádlott aktuális tudattartalmára. Az elkövetés körülményei, különösen a szúrás erőbehatásának mértéke, a támadott, létfontosságú testtájék miatt az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel és hibátlan indokolást adott arról, hogy a vádlott eshetőlegesen ölési szándékkal cselekedett, amikor sértettet nagy erővel a fején megszúrta. A tárgyi oldal elemei e szándékot egyértelműen igazolják és utalni kell arra is, hogy az alanyi oldal tényezői szintén a tárgyi oldal tükrében vizsgálandók, figyelemmel a vádlott ittas állapotára (III. BED).

A törvényszék a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket feltárta, mellyel kapcsolatosan kizárólag az érdemel megjegyzést, hogy a sértetti közrehatás az enyhítő körülmények között értékelendő (véltetően elírásból fakadóan az a súlyosítók között került feltüntetésre). Ezzel együtt a bűnösségi körnek kellő nyomatékot tulajdonított, amikor a bűncselekmény tárgyi súlyához, valamint az elkövető személyi körülményeihez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetést szabott ki vádlottal szemben. A szankció tetтарыыos és valóban alkalmas a Btk. 79. §-ban megfogalmazott büntetési célok elérésére, valamint összhangban áll a Btk. 80. § (1) bekezdésében körülírt büntetés kiszabási elvekkel. A Btk. 80. § (2) bekezdése alapján irányadó szempontok, nevezetesen a középértéktől (10 év) a vádlott javára történő eltérés messzemenőig kifejezésre juttatja a cselekmény teljes befejezett kísérleti stádiumát, így eltúlzottan szigorúnak nem tekinthető, míg lényeges enyhítésére nincs alapos indok. Miután a közügyektől eltiltás mértéke is igazodik a szabadságvesztéshez, az enyhítést célzó védelmi fellebbezés sem vezethetett eredményre.

A járulékos rendelkezések közül a perorvoslattal támadott elsőfokú határozatban egyaránt törvényes döntés született a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról, a feltételes szabadság lehetőségének legkorábbi időpontja kérdésében, a próbaidő alatti elkövetés okán a végrehajtásban felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről, az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről, valamint a bűnügyi költség viselése tárgyában.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéltábla a Debreceni Törvényszék ítéletét - utalva a Be. 371. § (1) bekezdésében foglaltakra - helyes indokai folytán helybenhagyta.

Az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időnek a szabadságvesztésbe történő beszámítása a Btk. 92. § (1), (2) bekezdésén alapszik.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget az ítéltábla a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2015. február 23.

Dr. Elek Balázs sk.	. Bakó József sk.	. Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 24.B.183/2014/44. számú ítélete a másodfokú határozat folytán a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2015. február 23.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Kiadó.